

Samrådsredogörelse

Detaljplan för Understen 1 i stadsdelen Kärrtorp,

Dp 2015-15419

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund.....	2
Förslaget syfte och huvuddrag.....	2
Hur samrådet bedrivits.....	2
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets	
ställningstaganden.....	3
Allmänt om samrådet och planprocessen.....	3
Allmänt om förslaget och utvecklingen	4
Arkitektur och gestaltning	4
Gården	5
Barnkonsekvenser	5
Kulturmiljö	6
Olägenheter för grannar	7
Gator och trafik	8
Teknisk försörjning.....	8
Störningar under byggtiden	9
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	10
Föreslagna förändringar.....	10
Inkomna synpunkter	10
Statliga och regionala myndigheter och förbund	10
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	11
Övriga remissinstanser	13
Sakägare enligt fastighetsförteckning	14

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Sammanfattning

Plansamråd för Understen 1 pågick under perioden 2016-11-11 – 2016-12-13. Samrådsmöte hölls 2016-11-24 i Tekniska nämndhuset där ca 10 personer närvarade.

Under samrådet har 40 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget, men framför synpunkter i sak, Stadsmuseet anser att platsen kan vara lämplig att bebygga men att förslagets utformning är olämplig. De flesta sakägare och övriga boende är negativa till förslaget.

Frågor som lyftes fram under samrådet var bl.a.:

- Att förslaget påverkar kulturmiljön.
- Att dagvatten behöver utredas mer.
- Oro för minskat dagsljusinsläpp och skuggning.
- Att gården minskas och träd och berghäll försvinner.
- Att barnperspektivet behöver lyftas mer.
- Att man ska bygga någon annanstans.
- Att det är negativt att parkeringen minskas.

Vissa frågor har utretts ytterligare, andra förklaras utförligare i planbeskrivningen. De förändringar som kommer att göras i planförslaget efter samrådet är att parkeringen minskas och gården utökas. Berghällen på gården bevaras vilket gör att det blir mindre sprängningar och att fler träd kan sparas.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanens syfte är att möjliggöra ny bostadsbebyggelse som tillägg i ett befintligt bostadskvarter. Avsikten med detaljplanen är att uppföra ett hus som inordnar sig väl med omgivande bebyggelse samt att spara så mycket av den grönskande gården som möjligt. Planen innebär också att vissa karaktärskapande träd på gården ges skydd mot fällning.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 2016-11-11 – 2016-12-13. Information om samrådet skickades ut enligt

sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annons om samråd och öppet hus publicerades i lokaltidningen Mitt i 2016-11-01 Samrådsmöte hölls i Tekniska nämndhuset där ca 10 personer närvarade.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Allmänt om samrådet och planprocessen

- Planhandlingarna bör kompletteras med tydligare information om vilket planförfarande som planen handläggs enligt.
- Det har fram kommit farhågor att Primula byggnads AB på olika sätt redan har blivit lovade att bygga på platsen.
- Några boende uttrycker missnöje med hur dialogen har gått till.
- Flera hyresgäster önskar mer information om vad som händer.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *Planhandlingarna kompletteras med information om att detaljplanen handläggs med standardförfarande.*
- *Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att påbörja en detaljplan, som prövar möjligheten att bygga fler bostäder på kvarteret Understen 1. Det är först när detaljplanen är antagen i stadsbyggnadsnämnden och har vunnit laga kraft som det finns en garanti att få bygga på platsen.*
- *Dialogen med närboende har genomförts med annons i lokaltidning, anslag på kommunens anslagstavla, utställning och öppet hus på teknisk nämndhuset, samt information på kommunens hemsida. Utöver det har ansvarig stadsplanerare satt upp informationslappar i portarna runt platsen som ska bebyggas för att säkra att informationen når de närmast berörda. Fastighetsägaren Primula har innan samrådet haft ett informationsmöte för sina hyresgäster. Samrådsprocessen uppfyller de krav som ställs i Plan- och bygglagen.*

- *Hyresvärden Primula ansvarar för information till sina hyresgäster angående interna frågor som kö till parkeringsplatser, detaljer kring sophantering mm.*

Allmänt om förslaget och utvecklingen

Många boende vill inte att detaljplanen ska genomföras och menar att 17 nya lägenheter inte väger upp de negativa konsekvenser som förslaget medför. Flera föreslår andra platser som hellre kan bebyggas.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *Stockholm har behov av många nya bostäder under de kommande åren. Både små och stora projekt är viktiga om vi ska klara av att nå målen för bostadsbyggandet. Detta projekt följer Översiktsplanen och de politiska mål som beskriver hur vi ska bygga i Stockholm. Två viktiga riktlinjer är att Stockholm ska förtätas och att vi ska bygga i kollektivtrafikhärlägen.*
- *Den föreslagna byggnaden kommer att få konsekvenser för närboende men inte så pass allvarliga att det gör det olämpligt att bygga på platsen.*

Arkitektur och gestaltning

- Flera boende anser att ett lamellhus skulle passa bättre in i området och att det skulle spara mer av gården.
- Många boende anser att 5 våningar är för högt och att byggnaden istället borde vara 3 våningar.
- Skönhetsrådet har inget att erinra mot förslaget till punkthus som sådant och anser det positivt att höjden, under projektets gång sänkts. Rådet ifrågasätter dock den fönsterlösa uppbyggnad som dominerar fasaden på var sida om byggnaden, gränsande till terrasser i hörn. Rådet vill också rekommendera en mer artikulerad gestaltning av pelarna som bär den överkragande våningen, en mer kvadratisk form med avfasade, rundade hörn skulle ytterligare förstärka byggnadens karaktär.
- Skarpnäcks stadsdelsförvaltning anser att byggnaden skulle vinna på en färgsättning i samstämmighet med omgivningen.
- Flera grannar uttrycker oro för att den nya byggnaden inte kommer att passa in i Kärrtorp.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *Under planarbetet har olika alternativ prövats för att hitta en byggnad som passar bra in i Kärrtorp och på platsen. Både lamellhus och punkthus har prövats. Valet att föreslå ett punkthus har gjorts bl.a. på grund av att det möjliggör en fortsatt öppenhet i kvartersstrukturen som är ett viktigt karaktärsdrag i Kärrtorp. Det finns redan flera punkthus i Kärrtorp idag. En lamellbyggnad skulle få stora konsekvenser för grannar eftersom byggnaden då skulle komma väldigt nära befintliga hus. Ett lamellhus skulle också med sin breda fasad skugga omgivande bebyggelse under längre tid.*
- *Om förslaget skulle sänkas till 3 våningar skulle många välbehövliga lägenheter försvinna.*

Gården

- *Många boende runt gården ifrågasätter lämpligheten att bygga på gården. De vill bevara träden på gården och bergknallen. De menar att gården är väldigt viktig för dem och för barnen som leker på gården.*
- *En boende ifrågasätter bedömningen i planbeskrivningen att "Gården bedöms vara tillräckligt stor för att möta de boendes behov även efter projektets genomförande."*
- *Flera boende hävdar att halva gården försvinner om förslaget genomförs.*

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *Planförslaget ändras så att mer av gården kan sparas. Bergknallen bevaras vilket också innebär större möjlighet att spara träd.*
- *Hyresvärden Primula har som ambition att spara så många av träden som möjligt. Vissa speciellt viktiga träd skyddas mot fällning i detaljplanen.*
- *I planbeskrivningen kommer informationen om hur gården påverkas förtydligas.*
- *Det är inte så stor del av den gröna gården som kommer att påverkas. Idag tar sophus och parkering upp 15% av gården. I förslaget tar byggnad, sophus och parkering upp 20%.*

Barnkonsekvenser

- *Grannar är oroliga att förslaget minskar barns möjlighet till lek på gården. Att bergknallen och skogsdungen är viktiga platser för barn. Den föreslagna byggnaden skymmer sikten*

från lägenheterna så att föräldrar inte kan se sina barn från lägenheten.

- Flera grannar påpekar att det borde finnas en barnkonsekvensanalys för projektet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *Stockholm stad har börjat arbeta mer med barnkonsekvensanalyser. Men större utredningar görs framför allt i mer komplexa projekt där konsekvenserna för barn är större. I detta projekt har konsekvenserna för barn utretts som en del av helheten och redovisas i planbeskrivningen, det finns ingen separat utredning. Det är många frågor som påverkar barn som också påverka andra boende till exempel, solljus, buller, trafik, gårdsutformning. I planbeskrivningen kommer resonemanget kring barnkonsekvenser utvidgas för att förklara de olika aspekterna som har vägts in.*
- *Förslaget kommer att ändrats så att bergknallen som barnen leker på kan vara kvar.*
- *Lekplatsen påverkas inte av den föreslagna byggnaden. Lekplatsen planeras att rustas upp i samband med genomförandet av förslaget. De flesta lägenheter i kv. Understen 1 kommer även fortsatt ha uppsikt över gården.*

Kulturmiljö

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

- Många boende menar att den föreslagna byggnaden får negativ påverkan på kulturmiljön i Kärrtorp.
- Flera närboende menar att karaktären försvinner och den kulturhistoriskt intressanta gården förstörs.
- Stadsmuseet anser att platsen kan vara möjlig att bebygga. Ett punkthus i fem våningar i detta läge är dock ett främmande och avvikande inslag i den homogena lamellhusbebyggelse som omger Kärrtorps centrum. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till och inordna sig i stadsdelens struktur, vilket här innebär trevånings lamellhus med viss förgårdsmark stadsmuseet anser att förslaget punkthus är olämpligt i detta läge. Förslaget bedöms vara ovarsamt samt innebära en förvanskning av områdets kulturhistoriska värden.
- Stadsmuseet informerar om att den välgestaltade markplaneringen är utformad av trädgårdsarkitekt Walter Bauer och bidrar till fastighetens särskilda kulturhistoriska värde.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *Kvarteret har ett kulturhistoriskt värde, men det innebär inte att inget kan ändras eller läggas till. I arbetet med detaljplanen har vi försökt hitta ett förslag som fungerar väl ihop med den befintliga bebyggelsen men som tydligt är ett nutida tillägg. Exempelvis har man i förslaget försökt bevara kvaliteterna i stadsplanen, bland annat genom öppenheten mellan gata och gård och byggnadens placering med förgårdsmark.*
- *Den föreslagna byggnadens gestaltning har hämtat inspiration från omgivande bebyggelse och det tongivande högre punkthuset vid Kärrtorps centrum. Utifrån det har en egen gestaltning skapas som inte är en kopia av det gamla utan har en egen karaktär.*
- *De delar av gården som föreslås bebyggas består idag framför allt av parkering och sophus. De gröna delarna av gården sparas i stor utsträckning.*

Olägenheter för grannar

- Många boende framhåller att den föreslagna byggnaden riskerar att kraftigt påverka deras boendemiljö. Insyn, skuggning och förlorad utsikt är risker som de lyfter fram.
- Flera boende vill ha mer detaljerade utredningar om ljusförhållanden och skuggning. De vill att sol-studierna ska utreda ljusförhållanden vid fler årstider. Någon efterfrågar en utredning som klargör exakt påverkan på denne lägenhet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *När ett kvarter förtätas är det svårt att undvika att det blir mer insyn och att utsikt förvinns. I arbetet med förslaget har dessa frågor försökt lösas så bra som möjligt. En av anledningarna att detaljplanen föreslår ett punkthus istället för ett lamellhus längs gatan är att ett punkthus ger större avstånd till grannarna och ger mindre skuggning.*
- *I det fortsatta arbetet kommer solstudien utvecklas och beskrivs mer utförligt i planbeskrivningen. Att redovisa hur skuggningen ser ut vid vårdagjämning och sommarsolstånd är normalt förfarande. Framför allt är det vårdagjämning (vilket är samma situation som höstdagjämning) som är intressant eftersom det är där de stora skillnaderna kan utläsas. Sommartid har de flesta områden bra ljusförhållanden och vintertid är de flesta områden*

skuggiga. Solstudie genomförs för fastigheten som helhet inklusive gårdsmiljö, byggnader i kvarteret Understen 1 och byggnader på andra sidan Vikstensvägen. Separata utredningar för enskilda lägenheter genomförs inte.

Gator och trafik

Parkering

- Flera boende undrar hur trafiksäkerheten ska lösas när parkeringen kommer längre in på gården.
- En boende lyfter fram att för att det ska funka med färre bilparkerings-platser bör det finnas andra alternativ, tex bilpool och lådcyklar.
- Många boende påpekar att de inte vill förlora sina parkeringsplatser. De är också oroliga för vem som kommer att få hyra de platser som finns kvar.
- I centrala lägen som detta med mycket god tillgänglighet till kollektivtrafik anser Trafikverket att parkeringstalen bör hållas nere för att bidra till minskad bilanvändning.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *Området för bilparkering når i förslaget längre in på gården än i nuläget. Men med en tydlig avgränsning mellan parkeringsplats och gård går säkerheten för barn att lösa. På den parkeringsplats som finns idag backar man över trottoaren för att komma ut på gatan. Den trafikrisken försvinner i och med förslaget.*
- *Bilpool och uthyrning av lådcyklar är en bra idé men det är inte något som styrs i detaljplanen. De parkeringsplatser som finns kan användas till bilpool om fastighetsägaren vill.*
- *I bearbetningen av förslaget kommer antalet parkeringar minskas ytterligare. En utökad gård med bevarande av berghällen och fler träd prioriteras framför bilparkering.*
- *Hur uthyrningen av parkeringen ska gå till avgör fastighetsägaren Primula.*

Teknisk försörjning

Dagvatten

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Länsstyrelsen vill att omhändertagandet av dagvatten och miljökvalitetsnormerna för vatten utreds och beskrivs tydligare.

- Miljöförvaltningen kan inte utläsa av plankartan att åtgärderna för att fördröja dagvatten regleras med bestämmelse.

Föroreningar

- Staden bör förtydliga i planbeskrivningen hur en eventuell föroreningssituation hanteras om föroreningar upptäcks vid planens genomförande.

Avfallshantering

- Flera grannar är rädda att sophanteringens påverkas då miljöstugan förvinns.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *En dagvattenutredning ska tas fram i det fortsatta arbetet. Där studeras även miljökvalitetsnormen för vatten.*
- *Dagvattenhanteringen regleras inte i detaljplanbestämmelser men förslaget till detaljplan ska med hjälp av dagvattenutredningen utformas så att det finns förutsättningar för en god dagvattenhantering.*
- *Hanteringen av föroreningar som upptäcks i ett senare skede regleras i annan lagstiftning och styrs inte i detaljplanen.*
- *I förslaget föreslås en ny miljöstuga och ökat antal sopkassuner.*

Störningar under byggtiden

- Många boende uttrycker oro för att byggtiden ska innebära stora störningar, bland annat i form av buller.
- En annan oro är att parkeringsplatserna försvinner och att barnens lekmiljö påverkas.
- En boende påpekar om sprängningar kan leda till skador i gamla byggnader. Transporter av byggelement och etablering av byggbodar är andra saker som oroar.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

- *Ansvaret för risk för störningar under byggtiden har, enligt Plan- och bygglagen (10 kap 5 §), den som utför åtgärderna, denne ska följa gällande lagar och regler vid genomförandet. Det finns regler för vilka tider på dygnet och hur högt en byggarbetsplats får bullra.*
- *Exakt vilka delar av gården som kommer bli avstängda under byggtiden är inte klart, men det är troligt att parkeringsplatserna kommer att påverkas.*

- *Under byggtiden behöver fastighetsägaren se till att bland annat sophantering, tillgänglighet och brandsäkerhet kan säkerställas.*

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Föreslagna förändringar

Frågor som lyftes fram under samrådet var bl.a.:

- Att förslaget påverkar kulturmiljön.
- Att dagvatten behöver utredas mer.
- Oro för minskat dagsljusinsläpp och skuggning.
- Att gården minskas och träd och berghäll försvinner.
- Att barnperspektivet behöver lyftas mer.
- Att man ska bygga någon annanstans.
- Att det är negativt att parkeringen minskas.

Vissa frågor har utretts ytterligare andra förklaras utförligare i planbeskrivningen. Det finns en intressekonflikt i hur gården ska nyttjas. Det finns flera som är oroliga för att det kommer att bli för lite parkering. Samtidigt som många påpekar att gården behöver användas för lek och rekreation. Barnperspektivet har lyfts och flera påpekar att berghällen som finns på gården används för barnens lek. Många värnar också de träd som finns på gården idag.

De förändringar som kommer att göras i planförslaget efter samrådet är att parkeringen minskas och gården utökas. Berghällen på gården bevaras vilket gör att det blir mindre sprängningar och att fler träd kan sparas.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av inkomna synpunkter. För yttrandena i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, dnr 2015-15419. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen bedömer att planförslaget, under nu kända förhållanden och under förutsättning att Länsstyrelsens synpunkter tillgodoses, inte strider mot de intressen som Länsstyrelsen har att bevaka enligt 11 kap. 10 § PBL. Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10

§ PBL Länsstyrelsen har i detta skede följande synpunkter på de områden som Länsstyrelsen har att bevaka enligt 11 kap. 10 § PBL.

Staden behöver tydliggöra beskrivningen av dagvattenrecipient och miljökvalitetsnormer i planbeskrivningen. Miljökvalitetsnormerna innebär ett skarpt icke-försämringskrav. Länsstyrelsen har vid granskning av planbeskrivningen, plankartan och bilagor inte funnit tillräckligt med belägg för att planen kommer att medverka till att beslutade miljökvalitetsnormer för vatten kan följas. Till detaljplanen finns ingen separat dagvattenutredning. Det saknas också en redovisning av dagvattenhanteringen idag och efter planens genomförande. Länsstyrelsen anser att staden behöver redovisa hur eventuella utsläpp av dagvatten från planområdet kommer att påverka berörda vattenförekomster.

I Länsstyrelsens databas över potentiellt förorenade områden, Efterbehandlingsstödet finns det idag inga registrerade uppgifter inom planområdet. Det kan dock ha funnits miljöfarliga verksamheter på platsen som inte Länsstyrelsen har någon kännedom om. Länsstyrelsen delar stadens bedömning att detaljplanens genomförande inte kan förväntas medföra betydande miljöpåverkan. Planhandlingarna bör kompletteras med tydligare information om vilket planförfarande som planen handläggs enligt.

Storstockholms Brandförsvär

SSBF har inget ytterligare att tillägga gällande ärendet Understen 1. Viktigt att beakta räddningstjänstens möjligheter att komma in på gården om detta krävs för utrymning i fastigheterna runt omkring.

Trafikverket

Luftfart

Byggnader över 20 meter kan påverka luftfarten. Kontakt bör tas med LFV om eventuell påverkan på CNS- utrustning.

Parkering

I centrala lägen som detta med mycket god tillgänglighet till kollektivtrafik anser Trafikverket att parkeringstalen bör hållas nere för att bidra till minskad bilanvändning. I planbeskrivningen är det lite oklart om de 16 parkeringsplatserna avser de 17 planerade lägenheterna eller om de försörjer ett större antal bostäder. Detta kan förtydligas. I övrigt har Trafikverket inget att invända emot.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten har ingen erinran mot planförslaget.

Skarpnäck stadsdelsnämnd

Förvaltningen anser att det är bra att det kompletteras med större lägenheter och bostadshus med hiss i Kärrtorp. Förvaltningen anser att byggnaden skulle vinna på en färgsättning i samstämmighet med omgivningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker planförslaget under förutsättning att omhändertagandet av dagvatten utreds och beskrivs tydligare.

Inför aktuellt detaljplaneförslag har inte någon separat dagvattenutredning utarbetats. I planbeskrivningen redogörs att planområdet fördröjer och infiltrerar dagvattnet, i största möjliga mån lokalt, och att dagvattnet därefter leds vidare till det kommunala dagvattennätet vid större vattenmängder.

Miljöförvaltningen tycker att ansatsen med lokalt omhändertagande av dagvatten är positiv och förvaltningen vill även betona vikten av tillförsel av dagvatten till det kombinerade avloppsnätet generellt bör begränsas i så hög utsträckning som möjligt, eftersom detta medför negativ påverkan på miljön. Förvaltningen kan dessvärre inte utläsa av planbeskrivningen att dagvattenflödet med säkerhet minskar. Miljöförvaltningen kan inte utläsa av plankartan att åtgärderna för att fördröja dagvatten regleras med bestämmelse.

Stockholms stadsmuseum

Inom fastigheten Understen 1 finns tre lamellhus ritade av Hjalmar Klemming för Svenska Bostäder. Byggnaderna ingår i den ursprungliga stadsplanen och har en omsorgsfullt utformad tidstypisk vardagsarkitektur som är utmärkande för stadsdelen. Byggnaderna är goda representanter för den samtida idén om att bygga billiga bostäder, men med hög boendekvalitet. Den välgestaltade markplaneringen är utformad av trädgårdsarkitekt Walter Bauer och bidrar till fastighetens särskilda kulturhistoriska värde.

Stadsmuseet anser att platsen kan vara möjlig att bebygga. Ett punkthus i fem våningar i detta läge är dock ett främmande och avvikande inslag i den homogena lamellhusbebyggelse som omger Kärrtorps centrum, och som starkt präglar hela stadsdelen Kärrtorp. Tillkommande bebyggelse bör anpassas till och inordna sig i stadsdelens struktur, vilket här innebär trevånings lamellhus med viss förgårdsmark stadsmuseet anser att förslaget punkthus är olämpligt i detta läge. Förslaget bedöms vara ovarsamt samt innebära en förvanskning av områdets kulturhistoriska värden.

Planförslaget avstyrks med hänvisning till **PBL** (Plan- och bygglagen) 8:e kap, 13, 14 och 17 §§.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet har inget att erinra mot förslaget till punkthus som sådant och anser det positivt att höjden, under projektets gång sänkts. Rådet ifrågasätter dock den fönsterlösa uppbyggnad som dominerar fasaden på var sida om byggnaden, gränsande till terrasser i hörn. Murpartiet ger ett stängt och avvisande intryck och bör omarbetas. Rådet vill också rekommendera en mer artikulerad gestaltning av pelarna som bär den överkragande våningen, en mer kvadratisk form med avfasade, rundade hörn skulle ytterligare förstärka byggnadens karaktär. Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan med ovanstående erinran.

Stadsbyggnadsnämndens råd för funktionshindersfrågor

Rådet har inga synpunkter.

Övriga remissinstanser

Stockholm Vatten Avfall AB

Det behöver säkerställas att avståndet mellan botten tömmande behållare (i plankarta och planbeskrivning benämnt ”sopnedkast”) och eventuella intilliggande hinder så som cykel och bilparkering uppfyller stadens riktlinjer. Detta för att inte förhindra eller försvåra tömning av behållarna samt att behållarna behöver kunna tömmas på ett arbetsmiljömässigt bra sätt. Säkerhetsavståndet bör vara minst 2 meter. Då staden har högt ställda mål gällande matavfallsinsamling bör system för detta beredas plats i fastigheten och erbjudas de boende. Lämpliga lösningar för matavfallsinsamling kan med fördel diskuteras vidare med Stockholm Vatten Avfall. All avfallshantering vid ny- och ombyggnad ska ske i enlighet med stadens riktlinjer *Projektera och bygg för god avfallshantering*.

Fortum Distribution AB

Ingen erinran.

Ellevio AB

Åtgärder i Ellevio AB:s befintliga anläggningar utförs efter beställning till Ellevio AB samt bekostas av byggherren. Ellevio AB lokalnät har ett 11kV och 0,4 kV kabelstråk i gångbanan längs Vikstensvägen. Kablarna måste beaktas vid markarbeten.

Hyresgästföreningen, sydost

Efter studie av planhandlingarna, besök på plats och kontakt med närboende kan följande konstateras. Bilparkeringen minskas. Hur löser ni detta utan stora konsekvenser för boende med bilplatskontrakt. I planbeskrivningen nämns en upprustning av gården i samband med genomförande av projektet. Har ni tänkt på barnkonsekvenser under byggtiden? Tillgänglighet till lekplan och placering av etableringsbodar. Riskreducerande åtgärder för befintlig bebyggelse och studier av projektets påverkan på närboende önskas. Byggnaden ger olägenheter för grannar och närboende, försämring av ljusförhållanden/skuggning, risk för insyn, utsikt försvinner. Gårdsmiljön försämras/minskas Svar/åtgärd /redovisning önskas.

Sakägare enligt fastighetsförteckning**Boende 1**

Jag tycker att miljöstugan borde prioriteras i planeringen . Mer information om bygget till hyresgästerna.

Boende 2

Ni förstör all trivsel med erat idiotiska förslag att tränga in ett femvånings huskomplex på gården. Jag säger absolut nej. Vem vill sitta på balkongen och stirra in i en stenmur. Bygg på ängen istället för att plåga människorna på Understen

Boende 3

Vad händer med miljöstugan? Mer information till hyresgästerna i god tid.

Boende 4

Gården på Understen 1 är en välanvänd gård. 5-våningshuset kommer att stå som en propp som stoppar ljuset och rymden och stympar gården. Parkeringsplatsen kommer ytterligare att äta av gården. Huset försämrar ljusinsläppet i lägenheterna runt gården. Att placera huset på vår k-märkta går är djupt okänsligt. Det är en mycket dålig idé att placera ett femvåningshus på vår grönskande och välanvända innergård. Det är de fina talldungarna och bergknallarna som ger innergården och kvarteret dess karaktär och det som gör att kvarteret är ett bra ställe att bo på. Förutom huset vill man ju även bygga en parkering som kommer att ta ytterligare en stor tugga av innergården och göra den till en stympad liten parentes bland asfalt och betong.

Boende 5

Sprängningar kan leda till skador i gamla byggnader. Att ha bilparkering och därmed ökad biltrafik i mitten av bostadsområdet är en säkerhetsrisk för gamla och barn.

Boende 6

Efterlyser lösning för p-platser och miljöstuga. Vill ha information i god tid.

Boende 7

Vill ha information till hyresgästerna i god tid gällande ombyggnader och byggtiden. Miljöstugan måste bli kvar.

Boende 8 och 9

Vi har bott på Kärrtorpsvägen 25 i 17 år. Vi är väl medvetna om de stora behov av bostäder som finns i regionen och vi har därför inte haft några synpunkter på den fastighet som kommer att uppföras direkt utanför vår lägenhet på Kärrtorpsvägen i anslutning till torget. Även om vi måste säga att det förvånar oss att det inte finns en större vilja att bevara ett så tidstypiskt och byggnadsmässigt i sin karaktär, unikt område. Vi vänder oss mot planen att "trycka ner" ett hus på Understen 1. Eftersom det verkar vara ogenomtänkt, sakna barnkonsekvensanalys värd namnet och vara allmänt märkligt.

Boende 10

Som många andra bedömer jag påverkan på dagsljus i befintliga bostäder som allvarlig, men har valt att inte fördjupa resonemanget eftersom jag vet att synpunkter redan har kommit Stockholms Stad tillhanda. Mina allvarligaste invändningar mot planen handlar om barnperspektivet.

Understen 1 präglas av en mycket genomtänkt arkitektur som tar tillvara natur samtidigt som ett stort antal bostäder ryms inom fastigheten. Fastigheten är kulturminnesmärkt och karaktäristisk för Kärrtorp. Innergården med en lekplats anpassad för småbarn är flitigt utnyttjad både av barn som bor på gården, barn från området förskolor och andra. Detaljplanen för nybyggnation på Understen 1 innebär att en genomtänkt miljö helt slås sönder. Nyttan av dessa 17 bostäder uppväger inte de värden som går förlorade.

Planen för Understen 1 verkar ha utformats utan ett helhetsperspektiv. Ett exempel på detta är att ingen sammanvägd bedömning av konsekvenserna för boende på Kärrtorpsvägen 19-23 har gjorts. Dessa lägenheter är direkt och kraftigt påverkade både av en eventuell nybyggnation på Understen 1 och av nybyggnation på Näskubben 2. Konsekvenserna gäller allt från dagsljus (lägenheterna är redan idag mörka) och insyn till en ökad trafik. När

det gäller trafiksituationen verkar det inte finnas någon analys av trafiktäthet eller hastighet på Kärrtorpsvägen och Vikstensvägen. Det verkar inte heller finnas någon ambition att förbättra trafikmiljön.

Under 2017 blir FNs barnkonvention svensk lag. Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barns bästa alltid komma i första rummet. I samrådshandlingen om nybyggnation på Understen 1 avhandlas konsekvenserna för barn på exakt fyra rader, med ett ord analyseras konsekvenserna för barn under rubriken Barnkonsekvenser. Enligt förslaget halveras gården och parkeringar byggs direkt utanför portarna till Kärrtorpsvägen 19-21 samt 33-35. En lekplats byggs sedan i mer eller mindre direkt anslutning till parkeringarna. Som Understen 1 ser ut nu, fungerar miljöstugan som en barriär mellan befintlig parkering och lekplatsen. Miljön är trygg för barn som ges goda möjligheter att utveckla sin självständighet. Ett barn kan till exempel gå in och ut ur porten själv och leka på gården. Lekplatsen är anpassad för småbarn, medan den andra av Understens lekplatser är utformad för äldre barn. Min bedömning, som förälder och människa i största allmänhet, är att förslaget att lägga parkeringsplatser direkt utanför portarna och mycket nära en lekplats är direkt livsfarligt för barn. Detta är en tillräcklig orsak för att inte genomföra detaljplanen. Stadsrevisionen konstaterade redan 2012 (Revisionsrapport nr 4, dnr 084/2012 Stadens och nämndernas arbete för att säkerställa att FN:s barnkonvention tillämpas) att barnkonsekvensanalyserna i Stockholms stadsplanering ofta brister. Stadsbyggnadskontoret fick i uppdrag att säkerställa att barnkonsekvensanalyser görs tidigt i processen och på ett konsekvent sätt. Riktlinjer skulle arbetas fram under 2016. Min bedömning är att analysen av barnkonsekvenser i detaljplanen för Understen 1 är otillräcklig om den ens har genomförts. Jag vill ta del av den fullständiga barnkonsekvensanalysen och underlaget för densamma.

Boende 11

Jag anser att boendekvaliteten för många av de befintliga hyresgästerna kommer att försämrast drastiskt. Fasaderna i femvåningshuset kommer att ligga ca 17 m från östra huskroppen. Kvällssolen under sommarmånaderna genom köksfönstret kommer helt att försvinna. Norrut mot Vikstensvägen blir det ca 14 m mellan husen. Västerut mot Kärrtorpsvägen blir avståndet ca 18 m och här kommer även en huskropp att byggas på andra sidan Kärrtorpsvägen. Solen kommer att försvinna en stor del av dagen och de befintliga huskropparna har dessutom balkonger som vetter mot det planerade nybygget. Jag som bor i en 50-talslägenhet har

valt området för att jag tilltalas av den ursprungliga miljön med långt avstånd mellan huskropparna och en grön gård där träd och klippformationerna i hög grad har bevarats. Att placera ett högt punkthus som skärmar av den öppna gården anser jag strider helt mot de idéer som ursprungligen fanns när området byggdes i början av 50-talet. Om förtätningarna görs alltför instrumentellt kan det i förlängningen leda till ytterligare spänningar mellan gamla och nya hyresgäster i förortsområdena. I detta fall blir många nuvarande hyresgäster av med sina parkeringsplatser. Jag är väl medveten om att det behövs en viss förtätning inom kommunen men jag anser att det är av största vikt att nuvarande hyresgäster också får behålla de kvaliteter som utmärker Kärrtorpsområdet. Jag kan tycka att delar av Nytorps gårde kan bebyggas varsamt och att punkthus kan byggas i anslutning till Kärrtorps centrum, där flera sådana hus redan finns.

Det som utmärker gården och verkar mest lockande för barnen är de klippformationer, träd och buskar som finns här. Ofta kommer också barn från andra områden hit och leker kurragömma eller åker rutschkana på berget vintertid. I nuläget kan barnen känna sig fria i sin lek och föräldrarna kan ändå ha uppsikt över dem. Om nybyggnationen genomförs kommer en stor del av klipporna att sprängas bort och ett antal träd och buskar fällas, bl.a. ett vackert hagtornsträd. Troligtvis kommer balkonger att byggas i söderläge och parkeringen kommer att hamna närmare lekplatsen, vilket kan leda till att barnen inte längre känner sig så fria. Dessutom är jag oroad för de sprängningar nära de befintliga husen som kommer att utföras under byggprocessen. Jag tror även att transporterna av byggelement kommer att vara komplicerade, eftersom det inte finns någon vändplan på Vikstensvägen.

Boende 12

Om husbygget i Understen 1 kommer till stånd kommer vår boendemiljö avsevärt att försämrats. För oss som bor på nedre botten kommer konsekvenserna att bli extra stora, men jag ser även att konsekvenserna för alla som bor runt gården blir betydande.

Till att börja med kommer vår redan mörka lägenhet att bli ännu mörkare. Vi ser himlen och under sommarhalvåret har vi kvällssol. Björken utanför ger oss ett vackert skuggspel på väggen. Om husbygget kommer till stånd kommer vi aldrig att få in någon sol i vårt kök, och ljuset kommer att bli avsevärt sämre. Vi kommer inte längre att se någon himmel. Istället kommer vi att se rakt in i en vägg och eventuellt, om fönster planeras på den sidan, rakt in i andra människors lägenheter. Även nu har vi en parkering utanför

vårt köksfönster, men vi har ändå kontakt med den fina 50-talsgården. Det finns ett berg utanför och en hel del grönska, bland annat ett vackert hagtornsträd. Om bygget kommer till stånd kommer berget sprängas bort, hagtornsträdet huggas ned samt övrig grönska tas bort. Vår kontakt med gården försvinner och byts ut mot enbart bilar och en husvägg.

Vi som bor här har inga trädgårdar och är mycket tacksamma över att se blommande hagtornsträd, solbelysta tallstammar och skira björkar utanför våra fönster. Vi är också tacksamma över det ljus vi i nuläget får in i lägenheterna. Om allt detta tas bort får det psykologiska och kanske även medicinska konsekvenser för oss. Vår gård är en unik och mycket nyttjad 50-talsgård. Både vuxna och barn använder gården frekvent. Ett av de populäraste ställena att leka på är berget utanför Kärrtorpsvägen 33. Jag är också orolig för hur trafiksituationen utanför våra portar kommer att se ut. Redan nu är det trångt och obehagligt att bilar kör fram och tillbaka i direkt anslutning till portarna.

Hur jag ska orka med detta arbete under byggnationen är för mig obegripligt. Om bygget även pågår under helgerna kommer ännu fler av de timmar jag har för återhämtning att försvinna. Hur människor som är pensionerade, sjukskrivna eller kanske föräldralediga ska stå ut med det hela övergår mitt förstånd.

Boende 13

Vill du bo i en glasbur omgiven av hus och åskådare åt alla håll? Ändå är det vad stadens politiker, tjänstemän och byggherrar tycker att vi ska göra. Annars skulle de väl inte komma på tanken att placera ett 5-våningshus på en tidigare stor och öppen innergård som omges av trevåningshus åt alla håll. Avståndet från tre av 5-våningshusets väggar till omgivande byggnader beräknas bli mellan 15-20 meter. Omkringliggande lägenheter som idag kan ha sol 1-6 timmar om dagen kan om nya 5-våningshuset byggs hamna i ständig skugga eller få skymta solen under vissa kortare perioder under dagen. Antalet lägenheter i de omkringliggande 3-våningshusen som påverkas av den nya huskroppen kan uppskattas till ett 80-tal. Summa summarum, 17 nya lägenheter planeras som skulle ge försämrad boendemiljö för ett 80-tal andra lägenhetsinnehavare. Men även de flesta av de nyinflyttade skulle även få en utsatt boendemiljö med insyn från alla håll och de boende längst ner skulle få ytterst begränsat med solljus.

Angående användande av parkeringsplatser för att bygga på. Jag personligen har inget emot att staden vill minska antalet bilar men

då måste det finnas rimliga alternativ för de som blir av sin sin parkeringsplats eller väljer att sälja sin bil. Om ni vill minska antalet bilar i området så föreslår jag istället att ni omvandlar säg 4 p-platser till bilpoolsplatser och bjuder in omkringboende att gå med. De ytor som blir över av parkeringen kan ni gärna få anlägga en cykelparkering för lånecyklar på.

Min uppfattning är att de kulturhistoriska värden och de ursprungliga kvaliteter som finns representerade på gården där Understen 1 planeras att byggas skulle förstöras om staden godkänner bortsprängande av den naturliga berghäll samt kapning av de gamla tallar och björkar som visar på närheten- och ger en känsla av kontakt med skogen ett stenkast bort. På så vis vanhedrar man den tanke och det syfte som de ursprungliga stadsplanerna hade vid byggandet av Kärrtorp.

I övrigt vill jag ha en sol- och skuggstudie som visar hur skuggan kommer att falla på omkringliggande fastigheter under alla årstider och tidpunkter då solen normalt lyser på omkringliggande fastigheter. Den sol- och skuggstudie som fanns att beskåda på samrådet var bristfällig. Avståndet till bilarna från bottenvåningen på vår fastighet Arkövägen 42-46 är endast ett 15-tal meter. Vilket kommer att upplevas som extremt nära om ett hus skulle byggas där. Rummen mot Vikstensvägen kommer att bli mörka och skuggiga.

Boende 14

Jag anser att planförslaget för Understen 1 är bristfällig, utan helhetsperspektiv samt ett misslyckande på flera olika sätt. Jag kan inte se några vettiga argument för att ett hus med så få lägenheter ska placeras så att det förstör ett kulturarv, samtidigt som alla närliggande grannar påverkas negativt. Området är byggt på ett mycket speciellt sätt och är ritat så att det ska skapa ljus och rymd, och en känsla av att ha naturen runt knuten med de fina gårdarna med bergsknalle.

Jag vill lyfta fram att vi som bor runtomkring får kraftigt försämrad boendesituation med mycket mindre ljus och sol samt en påtagligt ökad insyn. Men framförallt vill jag lyfta fram att det är ett kulturhistoriskt misstag om planen går igenom och att det helt går emot det barnperspektiv som jag anser att sakkuniga på flera olika områden numera har insett är väldigt viktigt. Arkitekter, politiker och forskare är överens om att det är ett misstag att inte ta in barnperspektivet i bygghetsens framfart.

Det är ovanligt med den här typen av gårdar som finns här i området. Ta inte bort de gårdar som finns! Utveckla och förfin dem, och bygg ut dem till dess yttersta potential istället. Hur ser det ut med barnkonsekvensanalys? Redan 2012 konstaterade stadens revisorer att det ofta brister med barnkonsekvensanalyser i stadsplaneringen i Stockholm. Stadsbyggnadskontoret har fått uppdraget att se till att barnkonsekvensanalyser används tidigt, och på ett konsekvent sätt, i planeringen. Riktlinjer skulle arbetas fram under 2016.

Jag hoppas verkligen att ni som tar beslutet vågar tänka efter. Det är jättebra att bygga, men ta kloka och genomtänkta beslut som vi alla slipper ångra.

Boende 15 och 16

Vi har valt att bo i Kärrtorp sedan hösten 2006, dels för närheten till nackareservatet och allt vad det innebär men också för områdets karaktär och trivselsn. När vi fick höra att det finns planer för att bygga bostäder tvärs över gatan från vår lägenhet så kände vi att vår boendemiljö kommer att ändras mycket drastiskt åt det negativa hållet!

Vad har man t.ex. gjort för oberoende och djupare undersökning innehållande en s.k. solstudie samt risk- och konsekvensanalys kring detta för oss som då bor på Arkövägen 46 för alla dess årstider och tider på dygnet? Om man nu väljer att bygga fastigheten enligt tidigare nämnd detaljplan kommer sol- och ljusinsläpp till vår lägenhet och balkong mycket drastiskt att minska och ändras för oss, eller för den delen försvinna helt!

Varför väljer man att förtäta redan befintliga gårdar där det redan idag är trångt som det är? Gården har bl.a. ett fint berg med fina ytor att leka på för barnen, vilket är synonymt med flera av gårdarna runt omkring i Kärrtorp. I Samrådshandlingen på sidan 16 från 2016-10-31 står det följande: "Gården bedöms vara tillräckligt stor för att möta de boendes behov även efter projektets genomförande." Hur ser den djupare analysen ut kring detta och vem har gjort den bedömningen?

Den planerade fastigheten kommer göra att det blir mycket förtätat för oss som är boende på Arkövägen med fönster och balkong som vetter ut mot den. Det kommer innebära att det blir väldigt tätt med en utsikt rakt in någons vardagsrum eller dylikt vilket vi inte vill ha.

Stadsbilden kommer att ändras drastiskt och hur ser t.ex. Skönhetsrådet i Stockholm på detta att man uppför en fastighet med fem våningar mitt bland dessa 1940/50-tals fastigheter med tre våningar och den unika arkitekturen?

Enligt uppgift så är det då planerat för ett punkthus med fem våningar och cirka 17 lägenheter. Är det ens ekonomiskt försvarbart och värt att genomföra detta då det med all sannolikhet kommer att medföra så pass mycket försämringar i boendemiljön för ett stort antal personer som är boende i området? Det sägs att man ska flytta in parkeringsplatser längre in på själva gården i anslutning till fastigheten som byggs. Hur kommer det att inverka på de som är boende att få fordon in på gården och hur ser man på det rent miljömässigt när det blir så pass tätt och att få fordon så långt in på gården mellan huskropparna och allt annat? Även rent trafiksäkerhetsmässigt för t.ex. barnen, hur har man tänkt kring detta?

Dialogen kring den planerade byggnationen Hur upplevs dialogen (utöver det öppna huset som man hade i två timmar i november 2016, kungörelse på kommunens anslagstavla samt annons i ortstidning som det hänvisas till i anslag i trapphuset på bl.a. Arkövägen 46) hittills ha gått mellan de som har planer kring byggnationen och oss som är boende i området vilka verkligen kommer att beröras om fastigheten byggs? Vet inte vem som från början satte upp anslaget på Arkövägen 46 med inbjudan till samråd som det står? I denna inbjudan till samråd står det bl.a. ”Avsikten med detaljplanen är att uppföra ett hus som inordnar sig väl med omgivande bebyggelse samt att spara så mycket av den grönskande gården som möjligt”. Det är svårt att riktigt hålla med om detta om man tittar på de olika synpunkter och frågeställningar bl.a. i det här dokumentet.

Boende 17 och 18

Vi vill också bestrida planerna på denna byggnation. Det verkar mycket olämpligt att klämma in en byggnad på denna yta - Det kommer förstöra ljusinsläpp för många lägenheter. Grönska och ljus på innergården förstörs. Barnens lilla lektyta förstörs. Det kommer kännas klaustrofobiskt, instängt och förstöra hela genuina intrycket av arkitekturen. Vi förlorar fri sikt. Det försvinner ännu fler parkeringar. Redan mycket stort problem. Det planeras redan en byggnad på andra sidan Kärrtorpsvägen där förskolan pärlan ligger nu och våra byggnader kommer bli helt instängda från alla håll med stor ljusförlust och mycket insyn.

Boende 19

Många barn vistas dagligen på gården. På en liten yta har de en lekplats (med sandlåda, gungor och klätterställning), en gräsmatta och en buskagedunge. Det relativt stora ljusinsläppet, det kuperade landskapet och buskagen gör platsen idealisk för barnen att röra sig på. Det är en unik blandning av slutenhet och öppenhet – de tre lamellhuskropparna skapar trygghet. Om det planerade projektet genomförs kommer det ljusinsläppet kraftigt reduceras. För att genomföra projektet kommer betydande gårdsmark tas i anspråk och berg sprängas bort. Grova ingrepp i barnens trygga innergård kommer innebära en mindre trygg värld för barnen. Innan Stockholms stad går vidare med projektet är det nödvändigt att undersöka hur många barn som använder gården, att studera den nuvarande gårdens betydelse för en trygg uppväxt och att utreda hur en realisation av projektet skulle påverka barnens psykiska hälsa.

Boende 20

Självklart måste det byggas fler bostäder när Stockholm växer men förtätning måste ske varsamt och passa in i den befintliga miljön. Ett 5 våningar högt hus skulle försämra och förfula miljön för väldigt många av oss kringboende men om det absolut måste byggas bör huset inte vara mer än 3 våningar högt och likna de som redan finns. Jag vill inte stirra in i en husfasad, jag vill ha ljus och luft och nära till naturen och det är därför jag valt att bo i en förort som Kärrtorp. Låt inte förorten förvandlas till innerstad.

Boende 21

Ett hus på denna innergård bidrar till en förstörelse av områdets karaktär, och är samtidigt ett brott mot arkitektens ursprungliga tanke och dennes konstnärsskapande. Kärrtorp med sin bebyggelse var ju förstadiet till Vällingby. Vid ett eventuellt byggande måste stora hänsyn tas till detta. Huset bör ej överskrida tre våningar och får ej vara så ytkrävande att naturmark på området tar skada. Vidare måste det läggas vikt på luft, ljus och rymd. Med detta sagt ifrågasätter jag lönsamheten och meningsfullheten, samt lämpligheten, att överhuvudtaget bebygga platsen.

Boende 22

Att bygga ett så avvikande och högt hus stämmer definitivt inte med stadens intentioner av varsam förtätning. Förutom att bygget är förödande för de boende på gården utgör det ett markant stilbrott i sitt sammanhang. Skala bort 2 våningar. (Har Primula fått ett förhandsbesked om att det kommer att godkännas).

Boende 23

Jag protesterar mot detta av flera skäl! Gården är ett utmärkt exempel på stadsplanering från 50-talet. Dessutom är den K-märkt. Den består av lekplats som utnyttjas flitigt av gårdens barn och förskolor, en bergknalle och vackra och stora gamla träd. En riktig skogsbacke! Miljöstugan är välplanerad och är belägen på bästa ställe, likaså P-platserna. Att bygga på denna tomt skulle helt förstöra vår gård, ett höghus passar inte in i miljön! Jag är bunden vid mitt hem och helt beroende av ljusinsläpp från fönstren mot gården. Tanken på att med ett höghus täppa till mitt ljusintag är förödande. Föreslår i stället byggnation på angränsande gård som är betydligt större, saknar skogsdunge, miljöstuga och P-platser.

Boende 24 och 25

Bort med elefanten från vardagsrummet! Efter mer än 30 års boende i Kärrtorp och dessförinnan i Årsta känner vi oss representativa för de hundratusentals stockholmare, som valt förorten som sin hemort. Och fler i förorten och fler förorter måste det bli, när Stockholm växer. Vi har också sett flera exempel på förtätning i våra omgivningar som vi uppfattat som ganska genomtänkta och lyckade. Men de omfattande planerna för förtätning i Kärrtorp ger intryck att oproportionerlighet för en liten stadsdel (både vad gäller yta och folkmängd). För vår del blev det både chock och besvikelse när vi fick veta att man planerar att sätta upp ett femvåningshus (planförslag 2015-15419) utanför våra fönster mot söder, och därmed begå våld mot en av Kärrtorps mest områdeskaraktäristiska innergårdar (med bergknalle, tallar, hagtorn, gräs- och lekytor för barn, allt omgärdat av låga lamellhus). Genom att placera ett högt hus på denna gård försvinner i praktiken halva gården och försämras miljön och ljuset för hundratal invånare, vars bostäder vätter mot den. Det är inte hänsynsfullt mot de ideal som en gång formade Kärrtorp. 17 nya bostäder här ger dessutom marginell effekt i förhållande till den totala satsningen på Kärrtorp (1200 bostäder; om man inte bygger på alla gårdar!), men skadar desto mer.

Det är ingen slump att vi och många med oss väljer att bo i Kärrtorp och liknande förortsområden. Det handlar om ljus och luft och närhet till grönområden, men också närhet till basal närservice och kommunikationer och ytor där barn kan vistas. Vi som vill bo i förorten vill ha kvar öppna gårdar med bevarad natur. Vi vill inte ha vår fria sikt utbytt mot en husfasad 15 meter bort som skymmer sol och ljus. Vi vill inte stirra in i andras vardagsrum. Det planerade huset bryter mot de ideal Kärrtorp står för och som erkänts ha kulturhistoriska värden.

Boende 26

Det ska redan byggas massor med nya bostäder i direkt anslutning till Understen. Varför då bygga ett hus med 17 lägenheter på en innergård och drastiskt försämrar miljön för oss som redan bor där? Hur kan man tycka att det nya 5 våningshuset passar så bra in i den befintliga bebyggelsen som består av 3 våningshus? Detta blir som att sätta upp en vägg för oss närmast berörda i de gamla husen. Måste det byggas på vår gård se till att huset åtminstone blir lägre och smäckrare och som passar in i befintliga bebyggelsen och inte en stor koloss som nu planeras. Förutom den negativa påverkan av ljusinsläppet påverkas den mentala hälsan av den insyn och stress detta leder till när man sätter upp ett hus 17 meter från fönstren.

Hur kommer vår boende miljö att bli när det ska sprängas och byggas/bullras precis utanför fönstren? Vi har många pensionärer och familjer med småbarn som är hemma dagtid och saknar möjlighet att komma undan bullret. Den tunga trafiken som ett bygge medför, har man tänkt på hur de ska komma in i området då vägen är enkelriktad och smal? Kommer hyrorna att reduceras under byggtiden?

Att ta bort de befintliga parkeringsplatserna är en klar försämring för oss boende som idag parkerar våra bilar där. Enligt Primula planeras 16 nya parkeringsplatser där 6 st. ska dedikeras de nya hyresgästerna. Med en enkel ekvation betyder det att 94,1% av platserna tilldelas de 17 hushållen i det nya huset och vi ”gamla” 169 hushållen delar på de resterande 10 platserna vilket betyder 5,9% till oss ”gamlingar”!!! Man ser en väldigt tydlig prioritering här.

Har man tagit hänsyn till ett barnperspektiv? Innergårdarna är tänkta för barnens lek där föräldrarna har möjlighet att följa de lite äldre barnens lek från sina fönster. Berget på gården är en väldigt uppskattad lekplats som nu sprängas bort. Gården används även till små fester och andra evenemang där man grillar och umgås. Ett högt hus gör gården även mycket mindre och mörkare. Tydligt planeras ett utomhus utrymme för boende i det nya huset vilket även det minskar gården för oss ”gamla” ytterligare. Om våra åsikter inte beaktas alls och huset byggs kan ni åtminstone **BEHÅLLA BJÖRKEN** utanför port 33 så vi boende har någon insyns skydd mot kolossen framför oss. I ett tidigare möte utlovades att björken absolut skulle få vara kvar så hur kan/ska stadens representanter gå in och bestämma en vilka träd som ska bevaras?!. Tänk om och låt oss slippa denna koloss.

Boende 27

I många sammanhang pratas det om vikten av gröna och fria ytor för bl.a. barn och unga i bostadsområden men självklart för alla andra boende likväl. Vi behöver ytor att vistas, leka och umgås på och dessutom är min absoluta övertygelse att vi människor mår bra av att kunna se längre bort än in i en husfasad 15-20 meter från sin balkong, vi behöver fri sikt. Människor måste nås av solljus under dagtid även i sitt boende men den möjligheten försvinner för flera boende inom området om man upprättar 5-våningshus. Dessutom minimerar man lekytorna för barnen inom området och ett stort antal parkeringsplatser försvinner, och sådana lider vi brist på redan idag. Nej, besinna er och inse att platsen ni valt för 5-våningsbygget är mycket illa vald! Stoppa byggplanerna!

Boende 28

Kärrtorp är en välplanerad förort för alla att trivas och leva i. Min värd Primula planerar att bygga ett femvåningshus på min gård, som är mycket vacker, stora tallar och en berghäll som måste sågas och sprängas bort. Staden ska väl byggas för alla som bebor den. Göras trivsamt och praktiskt så livet blir meningsfullt. Då bygget blev känt frågade jag en Miljöpartist varför de inte sagt något. Svaret blev att nu skulle det inte bli ett höghus och att allt redan var lagt på entreprenad och gick inte att rubba.

Boende 29

Jag finner det mycket opassande att bygga ett punkthus utifrån den aktuella ritningen. Lämpligt vore istället ett avlångt hus med liknande utseende som övrig bebyggelse i närområdet. Att bygga huset utifrån den aktuella arkitekturen avviker både i form och utseende allt för mycket, och blir att alldeles för dominant ingrepp i den i övrigt mycket trivsamma boendemiljö som nu finns. Att bygga ett mer rektangulärt hus skulle också bespara mer av den mycket uppskattade gården, i synnerhet den trevliga lilla bergsknallen och skogsdungen som är ett fint naturavbrott i den övrigt tämligen urbana miljön och en fantastisk lekplats för områdets barn.

Boende 30

Vill på detta sätt meddela att jag ej anser att man ska bygga ett nytt hus mitt i vårt bostadsområde. Detta hus skulle skymma ljuset på dagar eftermiddagar, samt ett nytt hus passar inte in i vår 40-50-tals miljö.

Boende 31, Ordf. lokal hyresgästförening

(Synpunkterna inkom 2016-04-27. Som svar på startpm tagits upp till stadsbyggnadsnämnden)

Det står väldigt lite i ärendet till stadsbyggnadsnämnden om att det är just ett grönmarkerat område. Hur blir inverkan på barns lekmöjlighet? Stugan som föreslås rivas är en del i sophantering för 207 hushåll och parkeringar. Bilden med sol på balkonger mot Vikstensvägen lär inträffa kl 6 på morgonen sommartid.

Hyresvärden är helt tyst om vad de planerar och vi som bor får läsa om det i tidningen trots otaliga påstötningar och önskan om information. Vi boende är inte helt emot att det byggs men vi vill ha bilder/ritningar som är verkliga. analys av ljus, barns påverkan då det är gårdar där barn lever egna liv och det är fritt att släppa ut, flera parkeringsplatser kommer försvinna och under ett par års tid kommer många byggen pågå varav det blir stark belastning för boende främst för boende längs Kärrtorpsvägen. Många är de Kärrtorpsbor som har gården som plats de passerar genom och till centrum och/eller Nacka reservatet. Om stadsbyggnadskontoret vill komma och prata med oss boende är ni välkomna på dialog vad som gäller hela Kärrtorps och specifikt de som är i vårt kvarter samt grannkvarter hur det kommer påverka oss.

Petter Lindencrona
planchef

Helena Hultgren
stadsplanerare